

Описание на роднинските връзки и взаимоотношения в семейството в с.Осиково - Миланово

За да направя това описание, ме провокира едно предаване по телевизията. Участниците в него не знаеха какво е девер, етърва, зълва, снаха и т.н. Съвременните млади хора не познават тези роднински връзки и названия на членовете на дадена фамилия. За това те нямат вина - вината е у по-възрастните, които не са им ги обяснили. Грешки в названията на членовете на една фамилия чуваме и виждаме и в преводите на чужди филми на български език.

В някогашните големи семейства е имало всички роднински връзки. Основните са баба и дядо, майка и баща и деца. Интересно става, когато децата порастват и се задомяват.

За да станат по-ясни връзките и взаимоотношенията в семейството и названията на неговите членове, ще си послужи с едно измислено, фиктивно семейство, като съм се постарала да включа всички връзки.

Дядо – Петко
Баба – Митра

Баща – Мито
Майка – Гена

Мито е син на Петко и Митра, Гена е тяхна снаха. Петко и Митра са баща и майка на Мито и свекър и свекърва на Гена.

Деца:
Синове – Иван и Петър
Дъщери – Мария и Пенка

Децата са подредени според реда на раждане. Иван, Петър, Мария и Пенка са синове и дъщери на Мито и Гена и „унуци” /внуци/ на Петко и Митра. Петко и Митра са дядо и баба на Иван, Петър, Мария и Пенка.

Иван се жени за Добринка.
Петър се жени за Василка.

Мария се омъжва за Никола.
Пенка се омъжва за Марин.

Мито и Гена са „свекър” и „свекърва” на Добринка и Василка. Добринка и Василка са „сناхи” на Мито и Гена и им казват „тате” и „мама”. Василка е „снаха” на Иван, Мария и Пенка, Добринка е „снаха” на Петър, Мария и Пенка. Иван е „девер” на Василка, Петър е „девер” на Добринка. Добринка и Василка са „етърви” – съпруги на двама братя. Василка казва на Иван „бае/бакъе” (бате), на Добринка „кака”. Добринка казва на Петър „брайно”, на Василка на име.

Мария и Пенка са „зълви” на Добринка и Василка. Добринка и Василка казват на Мария „калина”, на Пенка „малина”.

Ако зълвата е по-възрастна от брата, снахата ѝ казва „кака”, а на съпруга ѝ бае – бакъе /бате/, така както им казва и братът.

Мария и Пенка казват „бае – бакъе”/бате/ на Иван и Петър и „кака” на Добринка и Василка.

Никола и Марин са „зекъове”(зетьове) на Мито и Гена, и на Иван и Петър. Никола е „зекъ” на Пенка, Марин е „зекъ” на Мария. Иван и Петър са „шуряци”(шуреи) на Никола и Марин. Добринка и Василка са „шурнаки” на

Никола и Марин. Никола и Марин са „баджанаци“ – съпрузи на две сестри. Мария е „балдъза“ на Марин, Пенка е „балдъза“ на Никола. Мито и Гена са „дядо“ и „баба“ /тъст и тъща/ на Никола и Марин. Никола и Марин казват на Мито и Гена „дядо“ и „бабо“. Никола и Марин казват „бае-бакъе“ /бате/ на Иван и Петър и „кака“ на Добринка и Василка. Марин казва „кака“ на Мария и „бае – бакъе“/бате/ на Никола.

Родителите на Добринка и Василка и на Никола и Марин са сватове на Мито и Гена, съответно на Петко и Митра.

Децата на Иван казват на Петър „чичо“, на Василка – „стрина“. Децата на Петър казват на Иван „чичо“, на Добринка – „стрина“. Децата на Иван и Петър казват на Мария и Пенка „пеля“, а на Никола и Марин казват „укъо“ (вуйчо). Децата на Мария и Пенка казват на Иван и Петър „укъо“ (вуйчо), на Добринка и Василка казват „уйна“/(вуйна). Децата на Мария казват на Пенка „тетка“, а на Марин казват „укъо“ (вуйчо). Децата на Пенка казват на Мария „тетка“, а на Никола казват „укъо“ (вуйчо).

Децата на Иван, Петър, Мария и Пенка са „унуци“ (внуци) на Мито и Гена и „преунуци“ на Петко и Митра. Мито и Гена са „дедо“ и „баба“ на „унуците“ (внуците), Петко и Митра са „предеда“ и „пребаба“ (прадядо и прабаба) на „преунуците“ (правнуците).

Обръщанията „кака“ и „бае-бакъе“ (бате) са в зависимост от възрастта. Помладите казват „кака“ и „бае-бакъе“ на по-възрастните. Понякога това се нарушавало – по-малкият брат казва „кака“ на съпругата на по-големия брат дори и тогава, когато тя е по-млада от него. Такива обръщания е имало и в други случаи. Това се правело, за да се демонстрира уважение. Обръщания на име е имало в случаите: по-голям брат към по-малък брат, по-голям брат към по-малка сестра, по-голяма сестра към по-малка сестра, по-голяма сестра към по-малък брат, по-голяма етърва към по-малка етърва. Обръщанията в зависимост от роднинската връзка продължават и в следващите поколения. Децата заучават обръщанията от съвсем малки от родителите си и ги пренасят и на своите деца.

Децата на Иван, Петър, Мария и Пенка са първи братовчеди, техните деца са втори братовчеди и т.н.

Роднинството в миналото строго се е зачитало в цялостната социална дейност и взаимоотношенията на хората. Изразявало се във взаимно зачитане, уважение и взаимопомощ в добри и лоши времена. Казвали: „Нали сме едно, една кръв“. Особено много се държало на кръвното родство при женитба – разрешавал се брак след трети братовчеди и се взимало специално разрешение, за да се сключи църковен брак. Разбира се имало и изключения, на които не е гледано с добро око.

Кръстничеството и кумството е вид роднински взаимоотношения извън семейството но с много специално значения в живота на хората. Кръстник или кръстница е този, който венчава или кръщава. Кумец е този, който е венчан или кръстен. Кръстникът, поемайки този ангажимент, се задължава да се грижи и помага на венчаните и кръстените от него. Кумецът пък е задължен да уважава и зачита безпрекословно кръстника си и при по-специални случаи му целува ръка. Считало се за грях да се откажеш от кръстника си, без да си взел „прошка“ и разрешение от него. Кумците ходели специално на гости на кръстниците си на определени дни в годината – Ивановден, Запостене, рождени или именни дни. Кръстничеството се онаследявало и има случаи, когато продължава през няколко поколения. За кръстници се хващат хора или

семейство, за които сме сигурни, че ще ни подкрепят в живота или при някакъв специален повод или причина. Пример: на семейство не се задържат деца и последното живородено дете се оставя на кръстопът. Този, който пръв мине и го намери, му става кръстник. Детето може да бъде кръстено на него или с име Найден или Найда /намерен – намерена/. Нов кръстник се хваща в случай, че старите кръстници по някаква причина откажат – например няма кой да продължи традицията. В такъв случай старите кръстници дават „прошка” /разрешение/ кумците да си хванат нови кръстници. Това не пречи старите кръстници да бъдат уважавани и тачени както преди, това зависи от морала на кумците.

Информацията събра и описа Цветана Ангелова Динова
с.Миланово (Осиково - 2011 год.